

Załącznik do Uchwały Nr 385/7670/22
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie
z dnia 4 maja 2022 r.

Tabela wdrażania rekomendacji badania ewaluacyjnego Ocena wpływu RPO WP 2014-2020 na efektywność energetyczną i emisyjność

Instytucja zlecająca badanie: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Uzasadnienie odrzucenia rekomendacji/ wdrożenia w części
1.	Za najbardziej efektywne pod względem relacji nakładu środków na jednostkę efektu ekologicznego należy uznać projekty wnoszące równoległy wkład w ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz ograniczenie emisji pyłów, a co za tym idzie - poprawę jakości powietrza. Do grupy tej należy zaliczyć projekty ukierunkowane na modernizację nieefektywnych źródeł ciepła (w tym poprzez zastosowanie OZE). Zaangażowanie większych środków w finansowanie tego rodzaju przedsięwzięć przyczyni się do maksymalizacji efektów zarówno w obszarze poprawy efektywności energetycznej,	Biorąc pod uwagę efektywność wydatkowania środków UE oraz potrzeby regionu, w perspektywie finansowej 2021-2027 warto byłoby położyć nacisk na finansowanie takich typów projektów oraz technologii, które wnoszą istotny równoległy wkład zarówno w rozwój OZE i/lub poprawę efektywności energetycznej, jak i poprawę jakości powietrza.	Instytucja Zarządzająca programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Ujęcie w FEP 2021-2027 i SzOOP w ramach CS 2(i) i CS 2(ii) zapisu wskazującego, że na etapie oceny premiowane będą projekty przyczyniające się do ograniczania niskiej emisji PM10, PM2,5 i B(a)P. Zastosowanie w ramach CS 2 (i) i CS 2(ii) kryterium oceny merytorycznej, w ramach którego na dodatkowe punkty przyznawane będą projektom, w których: - likwidacji lub modernizacji podlegają indywidualne źródła ciepła na paliwa stałe, - modernizacji energetycznej podlegają budynki lub sieci ciepłownicze zasilane wysokoemisyjnymi źródłami ciepła na paliwa stałe, - realizowane są instalacje OZE do produkcji energii cieplnej, o ile	31 grudnia 2023 r.	

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Uzasadnienie odrzucenia rekomendacji/ wdrożenia w części
	rozwoju OZE, jak i poprawy jakości powietrza. (str. 99)			zastosowane są w budynkach, w których przed realizacją inwestycji do ogrzewania c.o. lub/i c.w.u. stosowane były indywidualne kotły na paliwa stałe.		
	Klasa rekomendacji	Rekomendacja programowa		Podklasa rekomendacji	Rekomendacja operacyjna	
	Obszar tematyczny	Energetyka		Program operacyjny	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	
	Bazowy status rekomendacji	Rekomendacja zatwierdzona w całości				
2.	Mimo mnogości źródeł finansowania dla inwestycji dotyczących rozwoju OZE, poprawy efektywności energetycznej oraz poprawy jakości powietrza, nie zidentyfikowano zjawiska kanibalizacji instrumentów wsparcia publicznego. Wynika to przede wszystkim z bardzo dużej skali potrzeb oraz różnorodności grup docelowych, do których trafiały różne instrumenty wsparcia. Kumulacja efektów różnych instrumentów wsparcia maksymalizuje korzystne oddziaływania, np. w zakresie poprawy jakości powietrza. Programy takie jak Czyste Powietrze, Mój Prąd, Fundusz Termomodernizacji i Remontów, mają jednak istotne ograniczenia -	Biorąc pod uwagę skalę potrzeb regionu, mimo dostępności środków w ramach programu Czyste Powietrze oraz Mój Prąd, w perspektywie finansowej 2021-2027 uzasadnione jest utrzymanie na poziomie programu regionalnego wsparcia na rzecz prosumenckich instalacji OZE oraz modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych. Programując wsparcie w ramach FEP 2021-2027 w tych obszarach	Instytucja Zarządzająca programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Ujęcie w FEP 2021-2027, SzOOP i regulaminach konkursów w ramach CS 2(i) i CS 2(ii) zapisów wskazujących na możliwość wsparcia projektów skierowanych do mieszkańców gminy, dotyczących mikroinstalacji OZE oraz modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych. Zastosowanie w ramach CS 2(i) i CS 2(ii) kryterium oceny merytorycznej, w ramach którego na punkty przyznawane będą projektom, w ramach których wyznaczona część odbiorców należy do grupy zagrożonej szeroko pojętym ubóstwem energetycznym.	31 grudnia 2023 r.	

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Uzasadnienie odrzucenia rekomendacji/ wdrożenia w części
	wymagają samodzielnego przygotowania inwestycji, jej całkowitego lub częściowego prefinansowania, jak również zapewnienia środków na współfinansowanie dużej części całkowitych kosztów inwestycji, a tym samym mogą być wykorzystane przez ograniczoną grupę odbiorców. Dobrze zaprogramowane instrumenty wsparcia ze środków UE na poziomie regionu mogą i powinny skutecznie uzupełniać, a przede wszystkim niwelować wpływ ograniczeń występujących w programach wdrażanych z poziomu centralnego. (str. 109-110)	należy jednak dążyć do komplementarnego uzupełnienia oferty innych programów, kierując wsparcie (finansowe, ale również doradcze) do grup, które mają utrudniony dostęp do środków programów wdrażanych na poziomie centralnym (Mój Prąd, Czyste Powietrze, FTiR), w szczególności osób mniej zamożnych, jak również nie posiadających wiedzy oraz kompetencji technicznych, które umożliwiają samodzielne przygotowanie i realizację przedsięwzięć, związanych z zastosowaniem adekwatnych do warunków technicznych i potrzeb instalacji OZE, jak również efektywnych i				

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Uzasadnienie odrzucenia rekomendacji/ wdrożenia w części
		trafnych działań ukierunkowanych na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych.				
	Klasa rekomendacji	Rekomendacja programowa		Podklasa rekomendacji	Rekomendacja operacyjna	
	Obszar tematyczny	Energetyka		Program operacyjny	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	
	Bazowy status rekomendacji	Rekomendacja zatwierdzona w całości				
3.	Ze względu na duży poziom skomplikowania projektów i koniecznych wyliczeń wskaźników w obszarze energetyki, bardzo istotną rolę na etapie oceny wniosków odegrali eksperci zewnętrzni, zaangażowani do oceny merytorycznej. Dzięki ich udziałowi w ocenie możliwa była wnikliwa weryfikacja przyjętych w projektach założeń, w tym ocena poprawności przedkładanych audytów energetycznych, projektów technicznych i wyliczeń	Rekomendowana jest ścisła współpraca z ekspertami z obszaru energetyki na etapie opracowania szczegółowego zakresu i zasad wsparcia (w tym parametrów technicznych inwestycji, kryteriów oceny, wskaźników), a następnie na etapie oceny wniosków o dofinansowanie.	Instytucja Zarządzająca programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Zaangażowanie ekspertów zewnętrznych na etapie opracowania szczegółowego zakresu i zasad wsparcia oraz oceny wniosków w ramach CS 2(i) i CS 2(ii).	31 grudnia 2023 r.	

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Uzasadnienie odrzucenia rekomendacji/ wdrożenia w części
	<p>wartości wskaźników oraz korekta błędów. Jak wynika z przeprowadzonych wywiadów indywidualnych, skala błędów w dokumentacji przedkładanej do oceny była znacząca. Konieczność wprowadzania zmian i poprawek w dokumentacji miała wpływ na wydłużenie czasu oceny wniosków, a także na większe niż się spodziewano zaangażowanie czasowe ekspertów w ocenę poszczególnych wniosków. Eksperci wnieśli też cenny wkład w definiowanie warunków i zasad wsparcia dla poszczególnych typów finansowanych przedsięwzięć. (str. 123)</p> <p>W perspektywie finansowej należy spodziewać się jeszcze większej niż w OP III RPO 2014-2020 skali skomplikowania technicznego przedsięwzięć finansowanych w ramach CS2(i) oraz CS 2(ii), w tym pojawiają się nowe obszary wsparcia, takie tak magazynowanie energii czy wodór niskoemisyjny. Przygotowanie dokumentacji</p>					

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Uzasadnienie odrzucenia rekomendacji/ wdrożenia w części
	konkursowej, w tym wymogów i parametrów technicznych inwestycji, a także kryteriów oceny i wskaźników, a następnie ocena wniosków o dofinansowanie, wymagać będzie szerokiej wiedzy eksperckiej, szczególnie technicznej. (str. 141)					
	Klasa rekomendacji	Rekomendacja programowa		Podklasa rekomendacji	Rekomendacja operacyjna	
	Obszar tematyczny	Energetyka		Program operacyjny	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	
	Bazowy status rekomendacji	Rekomendacja zatwierdzona w całości				
4.	Jako nieplanowany, negatywny efekt interwencji w obszarze OZE zidentyfikowano zjawisko lokalnej destabilizacji sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej niskich napięć związane z przyłączeniem dużej liczby mikroinstalacji PV oraz ich znacznej koncentracji na niektórych obszarach. W przypadku mikroinstalacji prosumenckich sieć dystrybucyjna pełni funkcję wirtualnego magazynu energii – nieskonsumowana nadwyżka energii jest oddawana do sieci. W	Należy tak zdefiniować warunki wsparcia w ramach CS 2(ii) w FEP 2021-2027 (przede wszystkim dla projektów parasolowych), by: - ograniczać możliwość stosowania rozwiązań technicznych, które są obciążone największym ryzykiem destabilizacji sieci energetycznych (np.	Instytucja Zarządzająca programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Ujęcie w FEP 2021-2027 i SzOOP w ramach CS 2(ii) oraz regulaminach konkursów zapisów wskazujących na to, że na etapie oceny projektów realizowanych na rzecz mieszkańców gminy, obejmujących mikroinstalacje OZE do produkcji energii eklektycznej, weryfikacji podlegać będzie zastosowanie rozwiązań zapewniających wykorzystanie energii na miejscu lub jej magazynowanie. Powyższe może mieć miejsce poprzez zastosowanie dodatkowego kryterium oceny merytorycznej, w ramach którego punkty uzyskać mogą projekty ukierunkowane na zwiększanie autokonsumpcji w	31 grudnia 2023 r.	

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Uzasadnienie odrzucenia rekomendacji/ wdrożenia w części
	<p>normalnych warunkach nadwyżki energii są konsumowane przez innych odbiorców podłączonych dla danego obwodu sieci niskiego napięcia, jednak przy dużym nagromadzeniu mikroinstalacji w czasie szczytowej produkcji obserwowane są zakłócenia pracy prosumenckich instalacji PV może dochodzić do gwałtownego wzrostu napięcia powyżej wartości tolerowanej przez system energetyczny i inwertery. W efekcie może wystąpić czasowe wyłączenie inwerterów i wstrzymanie produkcji energii w instalacji PV. Jest to zjawisko niekorzystne przede wszystkim dla prosumentów, których instalacje w okresie szczytowej produkcji są wyłączane i nie wprowadzają energii do sieci. Oznacza to mniejszą efektywność instalacji i realne straty finansowe dla prosumenta, które mogą osiągać od kilku do kilkudziesięciu procent w skali roku. (str. 33)</p> <p>Jednocześnie inwestycje w budowę i modernizację sieci</p>	<p>jednofazowych instalacji PV);</p> <p>- maksymalizować autokonsumpcję energii wyprodukowanej z OZE, szczególnie w okresie szczytowej produkcji energii z PV (np. poprzez powiązanie mikroinstalacji PV z pompami ciepła, tworzenie stacji ładowania pojazdów elektrycznych) lub zapewniać magazynowanie nadwyżek energii.</p>		<p>okresie szczytowej produkcji energii z PV lub jej magazynowanie (budowa magazynów energii).</p>		

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Uzasadnienie odrzucenia rekomendacji/ wdrożenia w części
	elektroenergetycznych, zgodnie z linią demarkacyjną ustaloną przez MFIPR, nie mogą być objęte wsparciem w programach regionalnych. (str. 139)					
	Klasa rekomendacji	Rekomendacja programowa		Podklasa rekomendacji	Rekomendacja operacyjna	
	Obszar tematyczny	Energetyka		Program operacyjny	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	
	Bazowy status rekomendacji	Rekomendacja zatwierdzona w całości				
5.	Jak wskazują wyniki badań terenowych i studium przypadku, termomodernizacja budynków stanowi kluczowy element poprawy stanu technicznego budynków. Tego typu gruntowny remont budynku przeprowadzany jest raz na kilkanaście lub nawet kilkadziesiąt lat, dlatego istotne jest, by obejmował możliwie szeroki i kompleksowy zakres działań. Jednocześnie polityka UE silnie akcentuje potrzebę intensyfikacji działań na rzecz adaptacji do zmian klimatu. Infrastruktura budowlana może odegrać istotną rolę w realizacji działań służących retencjonowaniu wody oraz tworzeniu sprzyjających	W ramach CS 2(i), w projektach dotyczących termomodernizacji budynków, wskazane jest dopuszczenie kwalifikowalności wydatków na elementy zielonej i błękitnej infrastruktury (np. zielone dachy, zielone fasady i ściany, systemy zbierania i retencjonowania/rozprowadzania wód opadowych z dachów, rozszczelnienie powierzchni wokół budynku, systemy pomp).	Instytucja Zarządzająca programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Ujęcie w FEP 2021-2027 i SzOOP w ramach CS 2(i) zapisów wskazujących na możliwość kwalifikowania wydatków na elementy zielonej i błękitnej infrastruktury. Ujęcie w katalogu kosztów kwalifikowalnych listy elementów zielonej infrastruktury, kwalifikujących się do wsparcia.	31 grudnia 2023 r.	

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Uzasadnienie odrzucenia rekomendacji/ wdrożenia w części
	warunków mikroklimatycznych w miastach. (str. 137)					
	Klasa rekomendacji	Rekomendacja programowa		Podklasa rekomendacji	Rekomendacja operacyjna	
	Obszar tematyczny	Energetyka		Program operacyjny	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	
	Bazowy status rekomendacji	Rekomendacja zatwierdzona w całości				

WYJAŚNIENIA:

Treść wniosku: odniesienie do konkretnej części raportu stanowiącej uzasadnienie sformułowania danej rekomendacji z podaniem numeru strony, na której omówiono wniosek.

Treść rekomendacji: rekomendacja powinna być sformułowana możliwie konkretnie i szczegółowo. W jasny sposób powinna wskazywać co należy zmienić, aby osiągnąć pożądany efekt. Należy zrezygnować z rekomendacji ogólnikowych, ponieważ takie rekomendacje często nie dają się wdrożyć lub też ocena ich faktycznego stanu wdrożenia jest niemożliwa.

Adresat rekomendacji: każdorazowo należy określić precyzyjnie adresata lub adresatów rekomendacji. Należy pamiętać, że ta sama instytucja może pełnić różne funkcje w ramach procesu realizacji polityki spójności. W takim wypadku należy uściślić adresata do poziomu umożliwiającego poprawną identyfikację.

Sposób wdrożenia: opis, w jaki sposób należy wdrożyć rekomendację. Powinien szczegółowo wskazywać jakie działania należy podjąć, w jakim horyzoncie czasowym oraz wskazywać ewentualne koszty tej zmiany. Sposób wdrożenia może ulec zmianie w trakcie realizacji procesu.

Termin wdrożenia: powinien mieć formę daty dziennej odpowiadającej zakończeniu danego kwartału, czyli 31 marca, 30 czerwca, 30 września lub 31 grudnia danego roku.

Uzasadnienie odrzucenia rekomendacji/ wdrożenia w części: syntetyczne uzasadnienie podjętej decyzji.

Klasa rekomendacji: należy wybrać jedną z poniższych opcji:

- Rekomendacja horyzontalna – dot. realizacji polityki spójności, wykraczająca poza jeden program operacyjny.
- Rekomendacja programowa – dot. tylko jednego programu operacyjnego.
- Rekomendacja pozasystemowa (zewnętrzna) – dot. instytucji lub obszarów zlokalizowanych poza systemem realizacji polityki spójności. Tego typu rekomendacje nie powinny być głównym produktem badania, niemniej jeśli w sposób istotny wpływają na realizację polityki spójności mogą być formułowane i przyjmowane do wdrażania. Rekomendacje tego typu zostaną udostępnione adresatom przez KJE.

Podklasa rekomendacji: w ramach klas rekomendacji horyzontalnej i programowej należy wybrać jedną z poniższych opcji:

- Rekomendacja operacyjna – dot. kwestii wdrożeniowych programu/ów oraz usprawnień w tym zakresie.
- Rekomendacja strategiczna – dot. strategicznych kwestii w obszarze realizacji programu lub całej polityki spójności.

Obszar tematyczny: przyporządkowany wg następującej kategoryzacji: polityki horyzontalne, system realizacji polityki spójności, informacja i promocja, rozwój regionalny i lokalny, innowacyjność oraz badania i rozwój, społeczeństwo informacyjne, przedsiębiorczość, energetyka, środowisko, transport, edukacja, kultura, turystyka i rekreacja, zdrowie, rynek pracy, włączenie społeczne, sprawność administracji.

Program operacyjny: rekomendacja musi mieć przyporządkowany PO, którego dotyczy. Jeśli dotyczy więcej niż jednego programu, należy wpisać kategorię „więcej niż jeden program”, lub „nie dotyczy” w przypadku rekomendacji pozasystemowych.

Instytucja zlecająca badanie – należy stosować jednolite nazewnictwo według terminologii instytucjonalnej.

Status rekomendacji:

status bazowy: nadawany w momencie zatwierdzania kształtu tabeli rekomendacji; nie podlega zmianie;

należy wybrać jedną z poniższych opcji:

- Rekomendacja zatwierdzona w całości - rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia w całości i działania wdrożeniowe jeszcze się nie rozpoczęły,
- Rekomendacja zatwierdzona częściowo - rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia w części i działania wdrożeniowe jeszcze się nie rozpoczęły,
- Rekomendacja zatwierdzona w całości (realizowana) – rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia w całości i działania wdrożeniowe jeszcze trwają,
- Rekomendacja zatwierdzoną częściowo (realizowana)- rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia w części i działania wdrożeniowe jeszcze trwają,
- Rekomendacja zatwierdzona w całości (wdrożona)– rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia w całości i działania wdrożeniowe już zakończono,
- Rekomendacja zatwierdzona częściowo (wdrożona) – rekomendacja, która została zaakceptowana do wdrożenia tylko w części i działania wdrożeniowe już zakończono,
- Rekomendacja odrzucona – rekomendacja, która została całkowicie odrzucona.